

Oana Pellea:

„Dacă nu reușesc e doar vina mea“

Ești de la o vreme director artistic al celei mai importante companii particulare de producție de spectacol din România, Select Management Art (SMART). Cum ai reușit, mai ales că ai avut de înfruntat două prejudecăți: una în legătură cu femeia care conduce, femeia-șef, cealaltă în legătură cu actorul-manager?

Deocamdată n-am reușit. Doar am preluat această funcție și, din păcate, nu de director artistic, ci de director general. Era bine artistic, era mai ușor. Despre cum am reușit, poate vom vorbi, dacă mă ține bunul Dumnezeu pe picioare și dacă am noroc, dacă învăț și fac față la ce învăț, peste doi ani. Am acceptat - nu ușor! - și mi-am asumat această funcție pentru că am spus de nenumărate ori că lucrurile trebuie făcute, nu la nivelul la care am fost noi învățați, care e un nivel superficial, din nefericire, ci la cel maximal. Nu vorbesc de calitatea artistică a unui act cultural, ci de felul cum trebuie el prezentat, vândut, susținut. Vorbesc despre asta de vreo nouă ani și probabil că vocea mea a fost auzită, probabil că lupta mea pentru un act artistic real a fost văzută și atunci a venit, fără să o cer, această, hai să-i zicem, funcție. M-am înhămat pentru că m-am săturat să dau vina pe altcineva. Când o să trag linia, lucru care se poate întâmpla oricând - nu înainte de a încerca până la capăt, însă -, va fi foarte simplu: dacă nu reușesc e doar vina mea.

În stabilirea echipei tale ai pornit de la premisa de prietenie sau... nici vorbă?

Principiul pe care se construiește o

echipă, orice am face, orice am spune, este cel al afinităților, al modului de a vedea viața, teatrul, arta... Nu putem evita asta. Pot fi prietenă foarte bună cu cineva, dar omul acela să nu se priceapă la ce mă interesează pe mine. Competența profesională este mai importantă, în acest caz, decât prietenia.

Cum ești pregătită să faci față unei meserii administrative? Crezi că ai date native pentru asta?

Oricine poate învăța orice. Dacă vrea, firește. Eu îmi recunosc această capacitate de a descoperi lucruri noi și de a le cunoaște cât mai bine. Pe parcursul vieții am tot învățat. Se pune problema cât la sută din artistul din mine e interesat de partea administrativă de care mă întreb. Asta e problema mea reală. Sunt interesată foarte tare, și nu este un răspuns ipocrit: nu în primul rând pentru mine! Dacă, să spunem, ne oprim după patru luni, garantez că în această perioadă scurtă deja trei la sută din bazele unei normalități în manageriatul teatral au fost puse. Beneficiu de care pot profita toți oamenii de teatru, inclusiv eu.

Vei juca mai puțin în perioada asta?

Mi s-a întâmplat un lucru extraordinar. După ce am început treaba la SMART, după câteva săptămâni de ședințe, am avut un spectacol. Senzația este absolut excepțională. De ce? Pentru că fiind aproape o lună de zile în afară, cu dosare, cu discuții, cu proiecte, cu strategii, în clipa când am deschis ușa spre scenă și era lumină... (Oana Pellea nu mai poate vorbi. Plânge din cauza emoției.) Drumul e greu. Afară-înăuntru... în teatru e foarte dificil acest traseu. Însă merită (o apăsare în ton). Merită pentru cei care vin din urmă. De cele mai multe ori, lucrurile sunt făcute superficial. E obligatoriu să muncim pentru ca un act artistic să nu fie limitat, să aibă ecou. Problema este, și pentru asta mă lupt, ca el să însemne ceva. Au fost spectacole excepționale, lumea s-a bucurat de ele pe moment, s-au jucat cu sălile pline, sigur că au rămas în memoria unor spectatori, dar evenimente mult mai slabe, produse într-o țară civilizată, unde treaba se face bine și până la capăt, au avut un impact mai mare. Asta e scopul: a-i acorda fiecărui fapt cultural importanța cuvenită. Am urlat cât am putut în legătură cu asta, eu îmi fac meseria de șaptesprezece ani, Amza a făcut-o cu treizeci de ani înaintea mea. Toată generația

lui, generația mea, actorii mai tineri care au venit sunt creatori de mare sensibilitate, de forță, de talent. Rezultatul, privit din afară, este minim, așa încât sigur că George Constantin moare trist, sau Gina Patrichi, ori Amza Pellea... La cât au dăruit, răspunsul trebuia să fie măcar la același nivel. Asta mă motivează. N-am dubii că spectacolele vor fi mari, că regizorii vor fi excepționali, că actorii vor face săli pline. Problema este cum să respecti arta lor, cum să arăți creația lor, cum să pui în cadrul cel mai potrivit un spectacol și să convingi lumea că s-a dus timpul în care oricine poate să vină și să dărâme o valoare. Lupta la care mă înham eu, în mare spus, este și drama României în ceea ce privește cultura. Iată încă un motiv pentru care am acceptat! De la Eminescu, Brâncuși, Cioran - iarăși, nu sunt vorbe - e o neîmplinire enormă, o nerecunoaștere din partea celor din interior. Oriunde în lume, dacă

mergi și scrie "teatrul românesc" pe tine, se rup sălile. E un adevăr. Dar se poate întâmpla să plece și un spectacol prost... De aceea trebuie susținută adevărata valoare. Trebuie să nu se mai dea voie oricui să facă ce pofteste, oricui care poate distruge un spectacol sau are putere de influență, care vine și spune neargumentat: "Nu, e o prostie!", pentru că, pur și simplu, are un interes. În cultură nici un interes nu trebuie să treacă înaintea valorii. Cultura - ce fac actorii pe scenă, și regizorul, și chiar tehnicienii unui teatru - este un dar, o treaptă spre înțelegere: de ce trăim, cum trăim. Un dar care trebuie apărat. De asta insist pe faptul că nu trebuie dat voie ca interesele - și nu fac filozofie aici - unora să distrugă un lucru bun. Se pot distruge multe, dar o valoare reală n-ai voie, sub nici o formă, să o distrugi. Vor mai fi încercări de distrugere, însă măcar într-un fel valoarea reală să fie apărată.

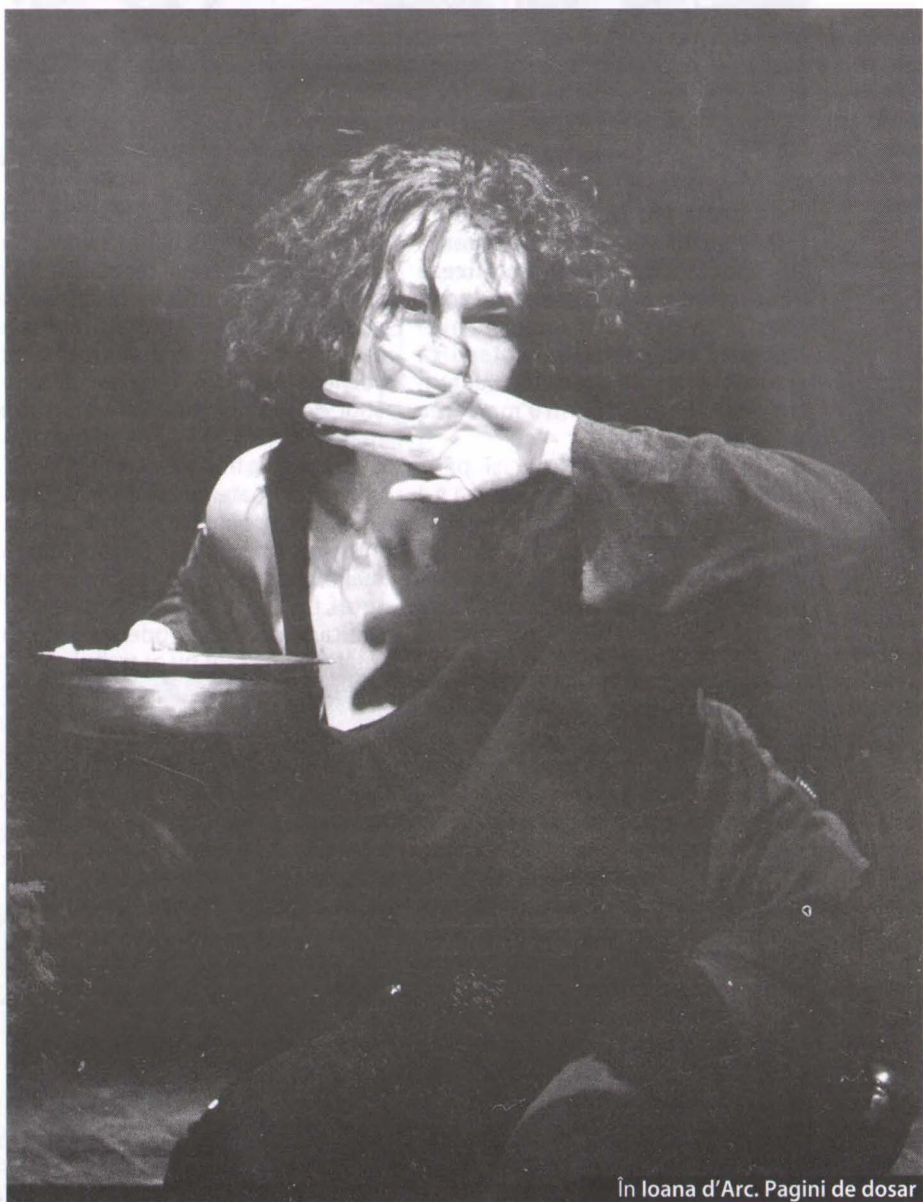

foto: Dragoș Cristescu

În Ioana d'Arc. Pagini de dosar

foto: Dan Vatamaniuc

Cam peste tot în lumea occidentală, teatrul și-a însușit elemente de spectacol care să favorizeze vânzarea. Ca actriță, teatrul românesc și se pare a fi uneori "învechit" ori, dimpotrivă, socotești că tradiționalismul unor forme teatrale este benefic pentru marcarea unei specificități?

Noi, de când ne naștem și până murim, căutăm. Căutarea aceasta s-a întâmplat mereu în istoria omenirii. Căutarea e bună. A susține însă că orice găselniță este de valoare reprezintă o pierdere de timp. Teatrul românesc suferă, din păcate, de lipsă de informație. S-a mai discutat acest aspect, dar nu s-a schimbat nimic. Lipsa de informație - vorbesc în general acum, nu mă refer la evenimente și acte artistice concrete - se regăsește sub următorul aspect: noi putem vedea acum un spectacol la care toată lumea se minunează și nu știm că acest drum experimental, la o depărtare de două ore cu avionul, a fost parcurs în urmă cu douăzeci de ani. Asta nu mai are voie să se întâmple. E absolut vitală o infuzie de informație. Se mai poate întâmpla un lucru. Chiar dacă s-a consumat acum douăzeci de ani, adevărul aceluia act artistic să fie atât de mare încât să fie valabil și astăzi. Arta fiind un domeniu prin excelență supus subiectivității, nu pot fi emise

legi care să guverneze creația, e greu de judecat ce e vechi, consumat și ce înseamnă noutate în teatru. Dar că e o lipsă acută de informație, că lumea este șocată de anumite limbaje teatrale care n-ar mai trebui să șocheze pe nimeni, că s-a demonstrat de mult că există drumuri care n-au dus nicăieri - iată niște certitudini. Dacă aș fi nu directorul SMART-ului, care poate apăra valoarea unor artiști și se poate bate pentru asta, ci într-o poziție în care să pot face și mai mult, cred că ar trebui schimbat totul, luate lucrurile de la capăt, găsită rădăcina. Studenții în anul întâi de facultate nu ar trebui să facă altceva decât să vadă ce s-a parcurs, ca drum artistic, până la ei. Ar interveni automat un asemenea bombardament de informație, încât oamenii și-ar da seama că drumul cel bun e să revină la ei înșiși, la adevărul lor. Acolo trebuie căutată noutatea. E foarte bine să se încerce noi forme, dar în acest mod, al individualității fiecăruia, în contextul unei baze de date cât mai complete cu putință. În orice caz, eu nu cred într-o criză a teatrului. Superficialitatea, vulgarul, teatrul prăfuit există oriunde în lume, indiferent de epocă. Important, ca ele să dispară din teatrul românesc al acestor vremuri. Cred că e timpul să ne ocupăm și de acest aspect.

Te-ai gândit vreodată care ar fi fost destinul tău dacă nu erai Oana Pellea, ci Oana X?

Nu m-am gândit niciodată, pentru că nu pot ieși din cutiuța asta care se numește destin. Nu pot să-mi imaginez cum ar fi fost Oana X. Nu știu dacă ar fi făcut actorie.

Crezi că există o vârstă-limită, în minimum și în maximum, pentru actorie?

În general, nu. Pentru că actor, zic eu, e cineva care primește de la Dumnezeu și dăruiește mai departe. Asta e menirea lui. De aceea are dreptul să fie doi metri deasupra unei săli. Numai din acest motiv. Și nici măcar nu-i meritul lui. A fost ales și trebuie să înțeleagă că nu e mai frumos sau mai deștept decât alții. Are privilegiul de a dăruia nu unui om, ci sutelor, miilor de oameni. Un enorm privilegiu. Nu există limită, nu există vârstă. Ești cât arde flacăra și cât ai forța ca viața, urîtenia, mlaștina să nu te înghită. După aceea nu mai ești actor. Sunt actori care joacă până la 80 de ani, pentru că vor să joace, dar ei au încetat la un moment dat să mai fie actori. Atunci își poartă persoana fără a mai dăruia.

Simona Hodoș